

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

Державний вищий навчальний заклад «Національний гірничий університет»

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра кримінального права та кримінології

МАТЕРІАЛИ ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

дисципліни

«Основи юридичної клінічної практики»

**Дніпропетровськ
ДВНЗ «НГУ»
2012**

Матеріали інформаційно-методичного забезпечення дисципліни «Основи юридичної клінічної практики»/ Упорядн.: С.О.Гемай. - Д.:ДВНЗ «Національний гірничий університет», 2012. – 33 с.

Упорядник:

С.О. Гемай, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права та кримінології.

Схвалено методичною комісією з напряму 0601 «Право» (протокол № 1 від «27» січня 2011 р.) за поданням кафедри кримінального права та кримінології (протокол № 5 від «04» січня 2011 р.).

Рекомендовано до видання Редакційною радою ДВНЗ «НГУ» (протокол № 2 від «03» лютого 2011 р.).

Подано інформаційно-методичне забезпечення усіх видів освітньої діяльності з дисципліни «Основи юридичної клінічної практики» .

Відповідальна за випуск: завідувач кафедри кримінального права та кримінології, доцент, заслужений юрист України Шаніна Є.Г.

Друкується у редакційній обробці упорядника.

ЗМІСТ

1. Навчальна програма дисципліни «Основи юридичної клінічної практики»	4
1.1 Вступ	6
1.2 Робоча програма дисципліни «Основи юридичної клінічної практики»...	7
1.3 Зміст тем дисципліни.....	12
1.4 Завдання для контрольних робіт.....	13
1.4.1.Теми індивідуальних завдань для виконання контрольних робіт.....	13
1.4.2.Методичні вказівки до виконання індивідуальних робіт.....	14
1.5 Форма підсумкового контролю.....	18
1.6 Вимоги до інформаційно-методичного забезпечення дисципліни.....	20
1.7 Вимоги до засобів діагностики.....	20
1.8 Рекомендована література.....	21
1.9 Відповідальність за якість викладання.....	21
2. Методичні рекомендації до самостійного вивчення дисципліни «Основи юридичної клінічної практики»	22
2.1 Вступ.....	23
2.2 Зміст тем для самостійної роботи з дисципліни «Основи юридичної клінічної практики».....	24
2.3 Контрольні питання для самостійного оцінювання знань.....	27
2.4 Рекомендована література.....	31

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

Державний вищий навчальний заклад «Національний гірничий університет»

СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Основи юридичної клінічної практики»

за вільним вибором студента

освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів

напряму 0601 Право

Чинний від 2011 – 03 - 22

Видання офіційне

Дніпропетровськ

ДВНЗ «НГУ»

2012

ПЕРЕДМОВА

1. РОЗРОБЛЕНО І ВНЕСЕНО

кафедрою кримінального права та кримінології

2. ЗАТВЕРДЖЕНО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ

наказом ректора ДВНЗ «Національний гірничий університет»
від 22.03.2011 № 102а

3. ВВЕДЕНО

вперше

4. РОЗРОБНИКИ СТАНДАРТУ

Гемай Світлана Олександрівна, кандидат юридичних наук, доцент
кафедри кримінального права та кримінології

Цей стандарт не може бути повністю або частково відтворений, тиражований і розповсюджений без дозволу Національного гірничого університету.

1.1 ВСТУП

На схоластичність навчання в юридичних ВНЗ давно вже скаржаться не тільки студенти-двієчники. Навіть найбільшим відмінникам, які були «на ти» із теорією, доводиться переживати невеличкий шок, коли вони починають на практиці застосовувати здобуті знання. Клієнти – живі люди із неповторними характерами, які створюють безліч ситуацій, що потребують негайного і кваліфікованого втручання фахівця. Проте «таємничість» стосунків з ними для багатьох студентів-юристів лишається чимось на зразок загадкової непрочитаної книги.

Для вирішення цих питань в 2005 році було започатковано діяльність юридичних клінік. Юридична клініка є структурним підрозділом вищого навчального закладу III - IV рівнів акредитації, що здійснює підготовку фахівців за напрямом "Право", і створюється як база для практичного навчання та проведення навчальної практики студентів старших курсів.

Термін «юридична клініка» походить від американського «legal clinics», а сенс діяльності власне клініки, з одного боку, – в удосконаленні студентами практичних юридичних навичок під керівництвом досвідчених викладачів, а, з іншого, – у наданні безоплатної правової допомоги малозабезпеченим верствам населення. Подібні організації існують в багатьох країнах світу. В Україні юридичні клініки працюють у Києві, Одесі, Львові, Ужгороді, Донецьку, Запоріжжі та інших містах. Спектр пропонованих юридичних послуг вельми широкий – від надання усних та письмових консультацій з будь-яких галузей права (за винятком складних кримінальних справ та податкового консультування підприємців – це царина досвідчених адвокатів), до упорядкування заяв до суду, інших процесуальних документів, а за необхідністю – представництво клієнтів у судах при розгляді певних категорій не складних справ. Будь-яка правова допомога в клініках надається безоплатно. Однак принцип побудови клінік (контроль за студентами, які надають послуги, з боку викладачів, фахівців з права) дає достатньо серйозний рівень надання таких послуг, незважаючи на їх безкоштовність. Крім того, щоденно надаючи правову допомогу, студенти відчувають відповідальність за її якість. Слід зазначити, що одним із головних завдань юридичної клініки є надання безкоштовної юридичної допомоги соціально незахищеним категоріям громадян. У вирішенні цієї проблеми значну роль має відігравати мережа юридичних клінік, яку планується створити у навчальних закладах України. Засадами функціонування юридичних клінік є синтез інтересів: громадяни, які потребують правової допомоги, і не в змозі оплатити послуги адвоката, готові звернутися за порадою до студента. Водночас студенти зацікавлені в набутті

практичних навичок, що сприятимуть майбутньому працевлаштуванню і кар'єрі. Це дозволяє досягти, таким чином, відразу трьох цілей:

- надання юридичних послуг малозабезпеченим громадянам;
- сприяння соціальним змінам у суспільстві;
- виховання у студентів світогляду справжнього юриста.

І тут погоджуємося з тим, що надання студентами безкоштовної юридичної допомоги малозабезпеченим, незахищеним верствам населення сприятиме формуванню у молодих правників власних поглядів на юридичну професію, щодо питань етичного характеру, ефективності роботи правової системи загалом.

На заняттях з дисципліни “ Основи юридичної клінічної практики” студент буде отримувати практичні навички з надання юридичної допомоги з питань захисту прав споживачів, цивільного, житлового, трудового, сімейного, податкового, спадкового, права соціального забезпечення, кримінального (за загальними питаннями) й інших галузей, крім питань комерційної діяльності, тому що подібні консультації виходять за межі соціальної спрямованості консультацій.

У результаті вивчення дисципліни «Основи юридичної клінічної практики» повинні

вміти:

- застосовувати основні галузі права в сфері цивільних, трудових, кримінальних правовідносин;
- орієнтуватися в класифікації видів процесуальних документів;
- застосовувати основні вміння та навички складання процесуальних документів у різних галузях правовідносин;

знати:

- основні правила правильного та повного відображення інформації в процесуальних документах з метою подальшого застосування в практичній діяльності;
- чітке коло прав та обов'язків посадових осіб державних органів, які проводять слідчі та процесуальні дії в різних галузях правовідносин, з метою визначення кола суб'єктів, які мають право на їх складання чи не мають.

1.2.1 ГАЛУЗЬ ВИКОРИСТАННЯ

Стандарт поширюється на кафедру кримінального права та кримінології, що здійснює викладання дисципліни «Основи юридичної клінічної практики» спеціалістам з правознавства.

Стандарт встановлює:

- компетенції, які має опанувати студент;
- перелік змістових модулів та інформаційну базу (навчальні елементи), яка опосередковує освітні та професійні уміння за вимогами освітньо-кваліфікаційної характеристики спеціаліста;
- розподіл навчального матеріалу за видами занять;
- норми часу на викладання та засвоєння інформаційної бази;
- позначення одиниць фізичних величин, які використовуються в навчальному матеріалі;
- форму підсумкового контролю;
- відповідальність за якість освітньої та професійної підготовки.

Програма придатна для сертифікації фахівців та атестації випускників вищих навчальних закладів.

1.2.2. НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

- 1.1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р.
- 1.2. Кримінальний кодекс України від 1 вересня 2001 р.
- 1.3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р.;
- 1.4. Кодекс законів про працю.
- 1.5. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 1 листопада 1996 р. "Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя".

1.2.3. БАЗОВІ ДИСЦИПЛІНИ

1	ПП19	Цивільне право
2	ПП22	Трудове право
3	ПП13	Кримінальне право

1.2.4. ДИСЦИПЛІНИ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬСЯ:

Забезпечуються дисципліни ОПП освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр за напрямом 0601 «Право»:

1. Кримінальне право.
2. Цивільне право
3. Трудове право

1.2.5.ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ ТА РОЗПОДІЛ ЧАСУ ЗА ВИДАМИ ЗАНЯТЬ

Модулі	Компетенції (з використанням матеріалу модуля студент повинен уміти)	Змістові модулі	Розподіл часу		
			Аудиторний	Самостійна робота	загальний
1	2	3	4	5	6
№1	Застосовувати основні галузі права в сфері цивільних, трудових, кримінальних правовідносин.	Практичні - Аудиторні - 2 години на тиждень			
		1. Поняття та мета діяльності «Юридичної клініки	1		
		2. Види процесуальних документів та їх класифікація	1		
		3. Особливості складання позовних заяв і скарг громадян	1		
		4. Представництво та довіреність. Представництво у суді.	1		
		5. Представництво без повноважень при укладенні цивільно-правових угод	1		
		6. Представництво в цивільному процесі	1		
		7. Представництво у кримінальному процесі	2		
		Разом	8	15	23
№2	Вміти орієнтуватися в класифікації видів процесуальних документів. Вміти застосовувати основні вміння та навички складання	Практичні - Аудиторні - 2 години на тиждень			
		1. Суб`єкти у кримінальному процесі	4		
		2. Суб`єкти у цивільному процесі	4		

	процесуальних документів у різних галузях правовідносин.	3. Адвокат – захисник у кримінальному процесі.	4		
		4. Скарги громадян до органів виконавчої влади	2		
		5. Скарги громадян до правоохоронних органів та на дії чи бездіяльність правоохоронних органів	1		
		6.Порядок оскарження рішення органу виконавчої влади чи правоохоронного органу	1		
		8.			
		Разом	16		
№3	Використовувати основні знання з питань правильного та повного відображення інформації в процесуальних документах з метою подальшого застосування в практичній діяльності	Практичні - Аудиторні - 2 години на тиждень			
		1. Відшкодування шкоди у кримінальному процесі	4		
		2.Цивільний позов у кримінальному процесі	2		
		3. Відшкодування шкоди у цивільному процесі	4		
		4. Інститут спадкування за законодавством України	2		
		5.Спадкування за законом	2		
		6.Спадкування за заповітом	2		
		7.Договор та угода у цивільному праві	2		
		8.Види договорів у	2		

		цивільному праві			
		Разом	20	22	43
№4	Чітко визначати коло прав та обов'язків посадових осіб державних органів, які проводять слідчі та процесуальні дії в різних галузях правовідносин, з метою визначення кола суб'єктів, які мають право на їх складення чи не мають.	Практичні - Аудиторні - 2 години на тиждень			
		1. Основи трудового права. Субєкти трудового права	3		
		2. Трудовий договір в системі договорів	2		
		3. Підстави припинення трудового договору за рішенням власника організації	3		
		4. Підстави припинення трудового договору за рішенням працівника	2		
		5. Громадянство за законодавством України	2		
		6. Пенсійне забезпечення та соціальний захист	2		
		7. Основи житлового права	2		
		8. Модульний контроль	4		
		Разом	20	18	38
		Разом по дисципліні	64	71	135

1.3.ЗМІСТ ТЕМ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Поняття та мета діяльності «Юридичної клініки»

1. Поняття та мета діяльності «Юридичної клініки».
2. Форми діяльності «Юридичної клініки» в Україні.
3. Правове забезпечення діяльності «Юридичної клініки».

Тема 2. Особливості складання позовних заяв і скарг громадян

1. Форма і зміст заяви.
2. Форма і зміст скарги.
3. Порядок розгляду заяв громадян в органах МВС України.
4. Звернення громадян. Терміни розгляду.

Тема 3. Інститут спадкування за законодавством України

1. Поняття спадщини. Порядок спадкування за заповітом і законом.
2. Порядок складання заповіту та його істотні умови. Процесуальне оформлення.

Тема 4. Шлюб

1. Поняття шлюбу. Державна реєстрація шлюбу. Припинення шлюбу. Недійсність шлюбу.
2. Особисті немайнові права та обов'язки подружжя.
3. Право особистої приватної власності дружини та чоловіка.
4. Право спільної сумісної власності.
5. Шлюбний договір.

Тема 5. Представництво

1. Поняття та підстави представництва.
2. Види представництва.
3. Поняття довіреності. Форма довіреності. Строки. Припинення та скасування довіреності

Тема 6. Трудовий договір

1. Поняття трудового договору. Строки. Форма. Порядок реєстрації. Види. Контракт.

2. Порядок укладення трудового договору. Порядок відкриття трудової книжки.
3. Припинення трудового договору. Підстави.

Тема 7. Громадянство

1. Поняття громадянства. Порядок набуття та припинення громадянства.
2. Порядок в'їзду в Україну та виїзду з України іноземців.
3. Правові наслідки незаконного перебування на території України.

Тема 8 Судові строки. Терміни

1. Строки оскарження рішення, ухвали, вироку суду I інстанції (в цивільному, кримінальному, господарчому законодавстві).
2. Поняття строку та терміну. Закінчення строку.
3. Поняття позовної давності. Види. Початок перебігу позовної давності. Зміна. Припинення. Обчислення. Закінчення строку позовної давності.

Тема 9. Пенсійне забезпечення та соціальний захист

1. Особи, які підлягають загальнообов'язковому державному пенсійному забезпеченню.
2. Поняття та види соціального захисту громадян України.
3. Порядок нарахування пенсій громадянам України, які тимчасово перебували за кордоном.
4. Порядок нарахування пенсій за віком.

1.4.ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1.4.1.Теми індивідуальних завдань для виконання контрольних робіт

Варіант 1

1. Дати визначення "Юридичної клініки". Розкрити зміст наступних її форм:
  - А) "Про боно" ("для добра")
  - В) "Лав стріт" ("вуличне право")
2. Скласти та розкрити теоретично зміст наступних процесуальних документів:
  1. Скаргу про неправомірні дії органів МВС.
  2. Довіреність на отримання заробітної платні.

Варіант 2

1. Дати визначення "Юридичної клініки". Розкрити зміст наступних її форм:
  - А) "Про боно" ("для добра")
  - В) "Лав стріт" ("вуличне право")
2. Скласти та розкрити теоретично зміст наступних процесуальних документів:
  1. Позовну заяву про стягнення аліментів на дитину.
  2. Довіреність на ведення справ у суді.

Варіант 3

1. Дати визначення "Юридичної клініки" Розкрити зміст наступних її форм:
  - А) "Про боно" ("для добра")
  - В) "Лав стріт" ("вуличне право")
2. Скласти та розкрити теоретично зміст наступних процесуальних документів:
  1. Позовну заяву про захист честі, гідності та ділової репутації.
  2. Довіреність на представництво інтересів.

Варіант 4

1. Дати визначення "Юридичної клініки". Розкрити зміст наступних її форм:
  - А) "Про боно" ("для добра")
  - В) "Лав стріт" ("вуличне право")
2. Скласти та розкрити теоретично зміст наступних процесуальних документів:
  1. Скаргу на дії чи бездіяльність посадової особи;
  2. Скласти позовну заяву про визнання втратившим право користування житловим приміщенням.

1.4.2.МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ РОБІТ

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, семінарських занять, а також у формі контрольних робіт. Вони мають на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять та система оцінювання рівня знань визначаються кафедрою, а саме викладачем.

Згідно діючому в університеті навчальному плану, студенти денної та заочної форми навчання, вивчаючи дисципліну "Судова бухгалтерія", зобов'язані виконати контрольну роботу.

Контрольна робота проводиться з метою засвідчення факту опанування студентом теоретичного матеріалу курсу, а також виявити набуті навички, вміння застосовувати знання при вирішенні практичного завдання.

Отже, за структурою, контрольну роботу можна умовно розділити на три частини:

1. теоретичну (передбачає попереднє ознайомлення з літературними джерелами: навчальні посібники, підручники, словники, наукові статті, конспекти лекцій, спеціалізовані періодичні видання);
2. практичну (вирішення практичного завдання з посилання на відповідну нормативно-правову базу);
3. нормативно-правову (опрацювання та вивчення економіко-правових норм законодавства).

Вимоги до написання контрольної роботи

1. Контрольна робота виконується лише державною мовою (номер варіанту завдання, яке повинен виконати той чи інший студент, визначається наступним чином: в залежності від номеру залікової книжки).

2. Обсяг виконаної роботи повинен бути не менше ніж 13–15 сторінок машинопису, що відповідає 22-26 сторінкам рукопису. Контрольна робота виконується зручним для студента способом на аркушах А4, або ж друкується на комп'ютері, але в жодному разі не ксерокопіюється.

3. Робота повинна бути відповідно оформлена: вкладено в папку (файл), всі таблиці, постанови, рахунки мають відповідати нормативним актам, які регулюють порядок їх складання, почерк повинен бути розбірливим та охайним, в іншому випадку робота повертається на доопрацювання.

4. Контрольна робота оформлюється грамотно мовно та стилістично.

Структура контрольної роботи

1. Титульна сторінка
2. Зміст роботи
3. До кожного завдання по порядку переписується умова (вона повинна містити виділення абзаців, цитат, зносок).
4. Виконане завдання.
5. Додатки
6. Використана література.

Вимоги до здачі та оцінювання контрольної роботи

Контрольна робота подається викладачеві на перевірку у визначений ним час: за 15 діб до початку сесії. Контрольна робота повинна бути зареєстрована лаборантом та мати порядковий номер журналу реєстрації контрольних робіт. Студент, який не виконав роботу чи не здав її вчасно на перевірку, не допускається до здачі заліку. Виконана робота оцінюється враховуючи всі вимоги, що вище подані, за диференційованою системою. В разі неповного розкриття питання, студент може бути відправлений на співбесіду та усний захист роботи.

Додаток 1

Зразок титульного аркуша контрольної роботи

**Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
ДВНЗ «Національний гірничий університет»**

Кафедра кримінального права та кримінології

Контрольна робота

на тему:

" _____ "

Студент _____ курсу

Групи _____

факультет _____

_____
(П.І.П.)

Науковий керівник

м. Дніпропетровськ

2012

1.5.ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий контроль з дисципліни «Основи юридичної клінічної практики» проводиться з метою оцінки результатів навчання на окремому етапі освітньо-кваліфікаційних рівнів – бакалавр.

Семестровий контроль проводиться в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою у наступних формах і в такі терміни:

Курс	Семестр	Форма контролю
IV	VII - VIII	Практичний модуль

Підсумковий контроль проводиться за допомогою контрольних питань, наведених у навчальному посібнику або в методичних рекомендаціях до самостійного вивчення дисципліни або за допомогою спеціальної комп'ютерної програми, яка знаходиться в комп'ютерній мережі університету.

Нижче наведені приклади тестового контролю:

Чи має угода юридичну силу, якщо під час її укладення використовується електронний підпис

1. Так
2. Ні
3. Так, якщо ціна договору не перевищує 20 неоподаткованих доходів громадян

Чи може бути предметом договору купівлі-продажу право вимоги за договором

1. Так
2. Ні
3. Так, може, бо це реальний договір
4. Ні, не може, бо це не реальний договір

Сингулярний учасник процесу наслідування за заповітом, це:

1. Особа, яка за заповітом наслідує все майно
2. Особа, яка за заповітом наслідує частину майна
3. Особа, якій передано за заповітом частину майна
4. Особа якій за заповітом не належить жодна із частин майна померлого

Чи можуть бути за договором управління майном суб'єктивні права власника

1. Так
2. Ні

Який максимальний термін перебування громадянина РФ на території України, якщо він є студентом національного вузу без отримання спеціального дозволу

1. Протягом всього часу навчання в вищому навчальному закладі за умови разового отримання дозволу після зарахування до вузу

2. Протягом одного навчального року за умови отримання спеціального дозволу на навчання
3. Протягом всього часу навчання на здобуття диплома бакалавра ВНЗ
4. Отримання спеціального дозволу складає один раз на 3 місяці (90 днів) на загальних умовах, оскільки законодавство не передбачає статус студента як особливий статус

Який максимальний термін постановки на адміністративний облік особи, яка була звільнена з місця позбавлення волі достроково, за умови відбуття частини покарання

1. 3 робочі дні
2. 5 робочих днів
3. 10 робочих днів
4. Законом не визначено, але не пізніше моменту зарахування на підприємство за трудовим договором для виконання трудової функції

Для вирішення заяви про забезпечення позову суду надається строк у

1. 1 день
2. 3 дні
3. 5 днів
4. 7 днів

Для пред'явлення зустрічного позову законом встановлено строк у

1. 1 день до судового засідання
2. 3 дні до судового засідання
3. 5 днів до судового засідання
4. 5 днів з моменту отримання інформації про судові засідання

Для подачі касаційної скарги до апеляційного суду встановлено строк

1. 15 днів
2. 1 місяць
3. 2 місяці
4. 3 місяці

Відстрочка або розстрочка сплати судових витрат надається на строк не більше

1. 1 місяця з моменту подачі заяви до суду
2. 2 місяців з моменту закінчення справи
3. До першого засідання у справі
4. До останнього засідання суду

Після оскарження судової ухвали суддя має право

1. Продовжити судове засідання
2. Відкласти судове засідання з метою надання сторонам права на повторне оскарження
3. Зупинити судове провадження до сплину строків на судове оскарження

1.6. ВИМОГИ ДО ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст інформаційного забезпечення має відповідати програмі інтегрованої дисципліни в повному обсязі.

Методичне забезпечення повинно відповідати стандарту вищої освіти Національного гірничого університету «СВО НГУ НМЗ-05. Нормативно-методичне забезпечення навчального процесу. Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2005. – 138 с.».

Матеріали методичного забезпечення мають містити засоби діагностики у вигляді типових питань.

Викладач повинен забезпечити вільний доступ студента до матеріалів інформаційно-методичного забезпечення дисципліни.

1.7. ВИМОГИ ДО ЗАСОБІВ ДІАГНОСТИКИ

Засоби діагностики рівня сформованості компетенцій лекційних модулів мають бути подані у вигляді тестових завдань.

Оцінювання рівня засвоєння навчального матеріалу здійснюється через коефіцієнт засвоєння:

$$K_3 = N/P,$$

де N - правильно виконані істотні операції рішення (відповіді),

P – загальна кількість визначених істотних операцій.

Критерії визначення оцінок:

«відмінно» - $K_3 > 0,9$;

«добре» - $K_3 = 0,8...0,9$;

«задовільно» - $K_3 = 0,7...0,8$;

«незадовільно» - $K_3 < 0,7$.

При остаточній оцінці результатів виконання завдання необхідно враховувати здатність студента:

- диференціювати, інтегрувати та уніфікувати знання;
- застосовувати правила, методи, принципи, закони у конкретних ситуаціях;
- інтерпретувати схеми, графіки, діаграми;
- аналізувати і оцінювати факти, події та прогнозувати очікувані результати від прийнятих рішень;
- викладати матеріал на папері логічно, послідовно, з дотриманням вимог чинних стандартів.

1.8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Молдован В.В., Кацавець Р. С. Юридична клініка: Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 224 с.
2. Молдован В.В. Юридичний практикум: Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 160с.
3. Єлов В.А. Готувати юристів а не «випускників юридичних вузів». //– ЮВУ, - 2003, - №34
4. Сушицька Н.В. Юридична клініка: курс лекцій. Навчальний посібник для ВНЗ . –К.: видавн. Університет "Україна"2008, -с. 424

1.9.ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЯКІСТЬ ВИКЛАДАННЯ

Відповідальність за якість викладання несе завідувач кафедри.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВНЗ «НАЦІОНАЛЬНИЙ ГІРНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до самостійного вивчення дисципліни
«ОСНОВИ ЮРИДИЧНОЇ КЛІНІЧНОЇ ПРАКТИКИ»

Дніпропетровськ
ДВНЗ «НГУ»
2012

2.1. ВСТУП

Поступова інтеграція вітчизняної системи освіти до європейської та світової потребує нових підходів у підготовці кваліфікованих фахівців, що базуватиметься на збільшенні організаційного, дидактичного та методичного ресурсу самостійної роботи. Процес реформування та розвитку системи вищої професійної освіти на сучасному етапі характеризується посиленням акцентів на підвищенні ролі самостійної роботи суб'єктів навчального процесу, що підтверджується основоположними засадами та вимогами Болонського процесу.

У сучасних умовах існує тенденція до скорочення аудиторних годин на вивчення тієї чи іншої дисципліни та компенсація їх за рахунок позааудиторної, самостійної роботи.

Нагальна потреба відповідної організації занять за умови наявності такої малої кількості годин вимагає від викладачів формування та застосування таких видів, форм і методів організації самостійної роботи студентів, які сприяли б підвищенню ефективності навчального процесу.

Самостійна робота студента є однією з форм оволодіння навчальним матеріалом поза межами обов'язкових навчальних занять. Її спрямовано на закріплення теоретичних знань, отриманих студентами за час навчання, їх поглиблення, набуття і удосконалення практичних навичок та умінь щодо відповідної спеціальності.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студента, регламентується навчальним планом (робочим навчальним планом) і, згідно із положенням Закону України «Про вищу освіту», повинен пропорційно відповідати нормі часу, відведеного для вивчення конкретної навчальної дисципліни.

Індивідуальна робота студентів забезпечується всіма навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення конкретної навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій, навчально-лабораторним обладнанням, електронно-обчислювальною технікою тощо. Студентам також рекомендується для самостійного опрацювання відповідна наукова література та періодичні видання.

Згідно з положенням про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі, самостійна робота студентів охоплює: підготовку до аудиторних занять (лекцій, практичних, семінарських, лабораторних тощо); виконання завдань з навчальної дисципліни протягом семестру; роботу над окремими темами навчальних дисциплін відповідно до навчально-тематичних планів; підготовку до практики та виконання завдань, передбачених практикою;

підготовку до всіх видів контрольних випробувань, у тому числі до курсових, модульних і комплексних контрольних робіт; підготовку до підсумкової державної атестації, у тому числі й виконання випускної кваліфікаційної роботи бакалавра, спеціаліста та магістра; роботу в студентських наукових гуртках, семінарах; участь у роботі факультативів, спецсемінарів; участь у науковій і науково-методичній роботі кафедр, факультетів; участь у наукових і науково-практичних конференціях, семінарах, конкурсах.

Тож, самостійна робота студентів з кожної дисципліни навчального плану повинна забезпечити:

- системність знань та засобів навчання;
- володіння розумовими процесами;
- мобільність і критичність мислення;
- володіння засобами обробки інформації;
- здатність до творчої праці.

Контроль над самостійною роботою студента здійснює викладач. Він визначає обсяг і зміст самостійної роботи, узгоджує її з іншими видами навчальної діяльності, розробляє методичні засоби проведення поточного та підсумкового контролю, аналізує результати самостійної навчальної роботи кожного студента. Методичне забезпечення самостійної роботи студентів повинне передбачати й засоби самоконтролю (тести, пакет контрольних завдань тощо).

При цьому слід пам'ятати, що студент-юрист перш за все повинен опрацювати першоджерело, а саме нормативно-правовий акт, який регулює те чи інше питання.

2.2.ЗМІСТ ТЕМ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ЮРИДИЧНОЇ КЛІНІЧНОЇ ПРАКТИКИ»

Тема 1: Роль юридичних клінік у системі освіти та суспільства

- 1.3 історії виникнення юридичних клінік
2. Види юридичних клінік
3. Про порядок створення юридичних клінік в Україні
4. Мета Юридичної клініки
5. Основні завдання юридичної клініки
6. Заходи щодо ефективного функціонування юридичних клінік
7. Принципи діяльності юридичних клінік в Україні

8. Організація діяльності юридичної клініки .
9. Вимоги до організації роботи юридичних клінік
10. Права та обов'язки студентів
11. Матеріально-технічна база юридичної клініки .
12. Фінансування юридичної клініки

Тема 2. «Поняття та мета діяльності «Юридичної клініки»

1. Поняття та мета діяльності «Юридичної клініки».
2. Форми діяльності «Юридичної клініки» в Україні.
3. Правове забезпечення діяльності «Юридичної клініки».

Тема 3. «Особливості складання позовних заяв і скарг громадян»

1. Форма і зміст заяви.
2. Форма і зміст скарги.
3. Порядок розгляду заяв громадян в органах МВС України.
4. Звернення громадян. Терміни розгляду.

Тема 4. «Інститут спадкування за законодавством України»

1. Поняття спадщини. Порядок спадкування за заповітом і законом.
2. Порядок складання заповіту та його істотні умови. Процесуальне оформлення.

Тема 5. «Правова характеристика шлюбу за законодавством України»

1. Поняття шлюбу. Державна реєстрація шлюбу. Припинення шлюбу. Недійсність шлюбу.
2. Особисті немайнові права та обов'язки подружжя.
3. Право особистої приватної власності дружини та чоловіка.
4. Право спільної сумісної власності.
5. Шлюбний договір.

Тема 6. «Процесуальний статус представників у процесуальних відносинах та порядок регулювання такого виду правовідносин»

1. Поняття та підстави представництва.
2. Види представництва.
3. Поняття довіреності. Форма довіреності. Строки. Припинення та скасування довіреності

Тема 7. «Трудовий договір у системі договорів за законодавством України»

1. Поняття трудового договору. Строки. Форма. Порядок реєстрації. Види. Контракт.
2. Порядок укладення трудового договору. Порядок відкриття трудової книжки.
3. Припинення трудового договору. Підстави.

Тема 8. «Питання громадянства за законодавством України»

1. Поняття громадянства. Порядок набуття та припинення громадянства.
2. Порядок в'їзду в Україну та виїзду з України іноземців.
3. Правові наслідки незаконного перебування на території України.

Тема 9 «Судові строки за законодавством України. Судові терміни»

1. Строки оскарження рішення, ухвали, вироку суду I інстанції (в цивільному, кримінальному, господарчому законодавстві).
2. Поняття строку та терміну. Закінчення строку.
3. Поняття позовної давності. Види. Початок перебігу позовної давності. Зміна. Припинення. Обчислення. Закінчення строку позовної давності.

Тема 10. «Пенсійне забезпечення та соціальний захист за законодавством України»

1. Особи, які підлягають загальнообов'язковому державному пенсійному забезпеченню.

2. Поняття та види соціального захисту громадян України.
3. Порядок нарахування пенсій громадянам України, які тимчасово перебували за кордоном.
4. Порядок нарахування пенсій за віком.

2.3.КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

Теоретична частина

1. Загальні питання складання позовних заяв і скарг громадян
2. Правова характеристика форми і змісту заяв.
3. Правова характеристика форми і змісту скарги.
4. Порядок розгляду заяв громадян в органах МВС України.
5. Правова регламентація порядку звернення громадян.
6. Терміни розгляду звернень громадян за законодавством України
7. Правова характеристика інституту спадкування за законодавством України
8. Правова характеристика питань спадщини за законодавством України.
9. Порядок спадкування за заповітом
10. Порядок спадкування за коном.
11. Порядок складання заповіту та його істотні умови.
12. Правова форма заповіту
13. Правова характеристика шлюбу за законодавством України
14. Порядок державної реєстрації шлюбу
15. Підстави припинення шлюбу
16. Правові підстави визнання шлюбу недійсним
17. Особисті немайнові права та обов'язки подружжя
18. Право особистої приватної власності дружини та чоловіка
19. Право спільної сумісної власності подружжя
20. Шлюбний договір у сімейному праві
21. Поняття та юридичні підстави представництва
22. Порядок допуску представника до судового розгляду

23. Види представництва за законодавством України
24. Правова характеристика довіреності
25. Форма довіреності за законодавством України
26. Загальні та спеціальні строки дії довіреності
27. Порядок припинення та скасування довіреності
28. Строки оскарження рішення, ухвали, вироку суду I інстанції в цивільному процесі
29. Строки оскарження рішення, ухвали, вироку суду I інстанції в кримінальному процесі
30. Строки оскарження рішення, ухвали, вироку суду I інстанції в господарчому законодавстві
31. Строки оскарження рішення, ухвали, вироку суду I інстанції в адміністративному провадженні
32. Поняття строку та терміну в законодавстві України
33. Поняття позовної давності в цивільному процесі
34. Види позовної давності за законодавством України
35. Початок перебігу позовної давності
36. Зміна строків позовної давності
37. Припинення перебігу строків позовної давності
38. Обчислення строків позовної давності
39. Закінчення строку позовної давності
40. Поняття трудового договору за законодавством України
41. Строки трудового договору за законодавством України
42. Форма трудового договору за законодавством України
43. Порядок реєстрації трудового договору
43. Види трудового договору за законодавством України
44. Контракт як вид трудового договору
45. Порядок укладення трудового договору.
46. Порядок відкриття трудової книжки.
47. Припинення трудового договору. Підстави.

48. Поняття громадянства за законодавством України
49. Порядок набуття та припинення громадянства за законодавством України
50. Порядок в'їзду в Україну та виїзду з України іноземців
51. Правові наслідки незаконного перебування на території України
52. Особи, які підлягають загальнообов'язковому державному пенсійному забезпеченню
53. Поняття та види соціального захисту громадян України
54. Порядок нарахування пенсій громадянам України, які тимчасово перебували за кордоном
55. Порядок нарахування пенсій за віком
56. Договір найму житлового приміщення. Предмет
57. Правові форми набуття права власності на жило
58. Порядок оформлення права власності на житло в залежності від правових форм його набуття
59. Порядок оформлення права власності на житло на підставі до горову купівлі-продажу
60. Порядок оформлення права власності на житло на підставі заповіту
61. Порядок оформлення права власності на житло на підставах наслідування за законом України
62. Розірвання договору найму житлового приміщення
63. Примусове виселення за законодавством України
64. Загальні умови відшкодування шкоди за законодавством України
65. Відшкодування моральної шкоди за законодавством України
66. Підстави відшкодування моральної шкоди за законодавством України
67. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки.
68. Порядок обчислення суми відшкодування матеріальної шкоди
69. Порядок обчислення суми відшкодування моральної шкоди
70. Збільшення та зменшення суми відшкодування шкоди
71. Порядок нарахування та сплати аліментів.
72. Порядок і підстави визнання недійсним договору дарування.

73. Істотні умови договору купівлі-продажу нерухомого майна.
74. Пільги для працівників, що працюють та навчаються за сумісництвом.
75. Порядок нарахування та оплати праці за законодавством України
76. Правові наслідки визнання договору купівлі-продажу нерухомого майна недійсним.

Практична частина

77. Позовна заява про розірвання шлюбу.
78. Позовна заява про розірвання шлюбу та поділ спільного майна подружжя.
79. Позовна заява про стягнення аліментів на утримання неповнолітньої дитини.
80. Позовна заява про встановлення батьківства.
81. Позовна заява про визнання права користування жилим приміщенням.
82. Договір купівлі-продажу нерухомого майна.
83. Позовна заява про визнання права власності на автомобіль, придбаний під час перебування у фактичних шлюбних відносинах та виділення його в натурі.
84. Позовна заява про визнання договору дарування недійсним.
85. Позовна заява про стягнення боргу за договір позики.
86. Позовна заява про визнання недійсним заповіту, складеного особою, не здатною розуміти значення своїх дій.
87. Позовна заява про відшкодування матеріальної та моральної шкоди, заподіяної джерелом підвищеної небезпеки.
88. Позовна заява про відшкодування моральної шкоди, заподіяної джерелом підвищеної небезпеки
89. Позовна заява про відшкодування матеріальної та моральної шкоди, заподіяної затопленням квартири
90. Позовна заява про відшкодування шкоди, заподіяної незаконним позбавленням волі
91. Позовна заява про відшкодування шкоди, завданої незаконним й діями правоохоронних органів
92. Позовна заява про обмін товару неналежної якості

93. Заява покупця про обмін продавцем неналежної якості
94. Скарга на бездіяльність посадової особи (Прокурора, начальника РВ МВС, начальника КЖЕП)
95. Позовна заява про визнання договору купівлі-продажу нерухомого майна недійсним
96. Скарга на неправомірні дії органів МВС
97. Довіреність на отримання заробітної плати, пенсії
98. Довіреність на представництво інтересів в суді
99. Довіреність на представництво інтересів
100. Довіреність на право керування автомобілем
101. Позовна заява про захист честі, гідності та ділової репутації
102. Позовна заява про визнання особи такою, що втратила право користування житловим приміщенням
103. Заява про видачу копії судового рішення
104. Заява ознайомлення матеріалів справи
105. скарга на бездіяльність слідчого прокуратури
106. Клопотання про залучення матеріалів до справи у кримінальному процесі
107. Клопотання про залучення матеріалів до справи у цивільному процесі
108. Довіреність на право керування автомобілем (генеральна)
109. Клопотання про перенесення судового засідання
110. Заява про перенесення судового засідання

2.4.РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативна література

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р.
2. Кримінальний кодекс України від 1 вересня 2001р.
3. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 1 листопада 1996 р. "Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя".

4. Наказ МВС України від 14 квітня 2004 р. № „ Про порядок приймання, реєстрації та розгляду в органах і підрозділах внутрішніх справ України заяв і повідомлень про злочини, що вчинені або готуються”

Навчальна, наукова та науково-практична література

Основна

1. Молдован В.В., Кацавець Р. С. Юридична клініка: Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 224 с.
2. Молдован В.В. Юридичний практикум: Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 160с.

Додаткова

3. Єлов В.А. Готувати юристів а не «випускників юридичних вузів». //– ЮВУ, - 2003, - №34
4. Сухицька Н.В. Юридична клініка: курс лекцій. Навчальний посібник для ВНЗ . –К.: видавн. Університет "Україна"2008, -с. 424
5. Гаращук М. Юридична клініка – місце, де вчаться лікувати суспільство // «Юридична газета»

Навчальне видання

Гемай Світлана Олександрівна

МАТЕРІАЛИ

інформаційно-методичного забезпечення дисципліни
«ОСНОВИ ЮРИДИЧНОЇ КЛІНІЧНОЇ ПРАКТИКИ»

Підписано до друку . Формат 30×42/4.

Папір офсет. Ризографія. Ум. друк. арк. 1,6.

Обл.-вид. арк. 1,6. Тираж ___ прим. Зам. №

ДВНЗ «НГУ»

49005, м. Дніпропетровськ, просп. К. Маркса, 19.